

Tweede Kamer: geef minister ruimte voor écht *fair practice* beleid

Fair practice is van een grass roots initiatief van kunstenaars en kunstwerkers binnen een paar jaar een centraal thema geworden in het cultuurbeleid van minister Van Engelshoven. Deze week besprak zij haar plannen in de Tweede Kamer en dat is reden voor ons, als initiatiefnemers van fair practice, om aan de bel te trekken. Want met de voorliggende maatregelen die de minister voorstelt gaan we er niet komen. Om daadwerkelijk fair practice beleid door te voeren moet de Tweede Kamer budget vrij maken. Wordt dat niet gedaan, dan zullen de voorgestelde maatregelen juist een averechts effect hebben.

Het gaat in de Tweede Kamer deze weken over de toekomst van het kunstenveld. Als initiatiefnemers van fair practice zijn wij buitengewoon verheugd dat dit onderwerp zo hoog op de agenda staat. Maar verbaasd zijn we niet. De afgelopen jaren is via verschillende wegen – bijvoorbeeld via het adviesrapport ‘Passie gewaardeerd’ van de Sociaal Economische Raad en de Raad voor Cultuur – duidelijk geworden dat de bezuinigingen uit 2013 grote gevolgen hebben gehad voor de inkomenspositie en bestaanszekerheid van kunstenaars en andere kunstwerkers.

Ondanks minder middelen werd er meer publiek bereikt, maar ondertussen werd er flink ingeteerd op de arbeidsomstandigheden en veranderde de tendens in de sector. Waarden als solidariteit, duurzaamheid en vertrouwen maakten plaats voor onderlinge concurrentie, rendementsdenken en kwantificatiedrang.

Vanuit deze veranderende omstandigheden en de urgentie dat het zo niet langer ging, ontstond het idee voor een Fair Practice Code. Een soort morele CAO die een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een gezond en werkbaar kunstenveld zou moeten aanjagen. Binnen zeer korte tijd sloten tientallen instanties, dwars door genres, generaties en beroepen zich aan bij dit voorstel. Nog voordat de Code concreet was werd hij al onderschreven door wethouders, politici, kunstinstellingen en kunstenaars.

Inmiddels is de Fair Practice Code niet meer weg te denken en wordt dan ook centraal gesteld in de uitgangspuntenbrief van minister Van Engelshoven. Zij wil de code in het nieuwe kunstenveld implementeren en zelfs als harde subsidievoorwaarde instellen: geen fair practice, geen subsidie.

Door van de fair practice code een subsidievoorwaarde te maken, probeert de minister instellingen ertoe te bewegen eerlijke honoraria voor kunstenaars te waarborgen. Die intentie is goed, maar zonder een substantiële investering lijkt ze met het invoeren van deze maatregel voorbij te gaan aan een belangrijke constatering: de wil om samen te werken aan betere en eerlijke arbeidsomstandigheden is er al (dat blijkt onder andere uit het feit dat de code er nu is) maar de sector kampt ook met structurele tekorten om dit daadwerkelijk waar te kunnen maken. Als de uitgangspuntenbrief in de nu voorliggende hoedanigheid uitgevoerd wordt, vinden er behalve incidentele extra investeringen vooral verschuivingen binnen het cultuurbudget plaats. Bij de podiumkunsten leidt dat opnieuw tot een enorme korting: 8,66 miljoen van het budget bij de meerjarige instellingen wordt weggehaald. Juist daar waar de uitholling de afgelopen jaren zo voelbaar werd en waar de Fair Practice Code zo nodig was en geïnitieerd werd.

Voor de beeldende kunst komt er een extra bijdrage bij, maar is er ook sprake van verschuiving. Instellingen vrezen dat ze in de situatie terechtkomen dat er straks wel middelen zijn om kunstenaars beter te betalen, maar niet om zichzelf in stand te houden. Voor het kunstenaarshonorarium is dus ook meer geld nodig. [Noot: zie voor verdere

toelichting ook de brieven die [BKNL](#) en [De Zaak Nu](#) als reactie op de uitgangspuntenbrief stuurden.]

Als we Fair Practice willen implementeren, dan zijn er structureel extra middelen nodig en die worden nu te weinig hiervoor beschikbaar gesteld. Voor het Fair Pay element hebben we het nu over netto maar 3,8 miljoen verspreid over alle kunstdisciplines, 2 miljoen daarvan gaat naar musici. Uit [onderzoek van SiRM in opdracht van Kunsten '92](#) blijkt dat er op dit gebied voor de gehele sector jaarlijks een bedrag van minimaal 25,4 miljoen nodig is.

Waar het geld aan de ene zijde wordt toegevoegd, gaat het er aan de andere kant vanaf. De voorgenomen verschuivingen leiden daardoor niet alleen tot een verdere kaalslag, maar ook tot onevenredige concurrentie en wantrouwen. Zulke ontwikkelingen staan diametraal tegenover de waarden van fair practice. De bezuinigingen uit 2013 worden op deze manier alleen maar verlegd en wederom (of nog steeds) is de kunstenaar er de dupe van. Terwijl de minister het tegenovergestelde beoogt te bereiken.

In de uitgangspuntenbrief lijkt de minister de Code bovendien vooral te interpreteren vanuit *fair pay* en verzuimt zij beleid te ontwikkelen vanuit andere fair practice waarden zoals *fair share* en *fair chain*. De voorgestelde plannen gaan op die manier vooral ten koste van de kunsten zelf.

Daarom roepen wij de minister en de Tweede Kamer op extra budget vrij te maken om daadwerkelijk fair practice beleid door te voeren. De code is een belangrijke sleutel om de toekomst van de Nederlandse kunstsector te garanderen. De overheid heeft nu de kans om het evenwicht te herstellen in de culturele en creatieve sector. Als dit niet wordt gedaan, zullen de investeringen die reeds zijn gedaan door de overheid en de sector in de afgelopen jaren niet optimaal renderen.

Het is dus nu of nooit.

Anne Breure (artistiek directeur Veem Huis voor Performance)
Yvonne Grootenboer (zelfstandig curator, producent beeldende kunst)
Anoek Nuyens (theatermaker Frascati)
Rune Peitersen (kunstenaar, Platform BK)
Dorine Schoon (muzikant, Platform voor Freelance Musici)
Michelle Schulkens (Platform BK, projectmedewerker Stroom Den Haag)
Tobias Kokkermans (dramaturg Operadagen Rotterdam)